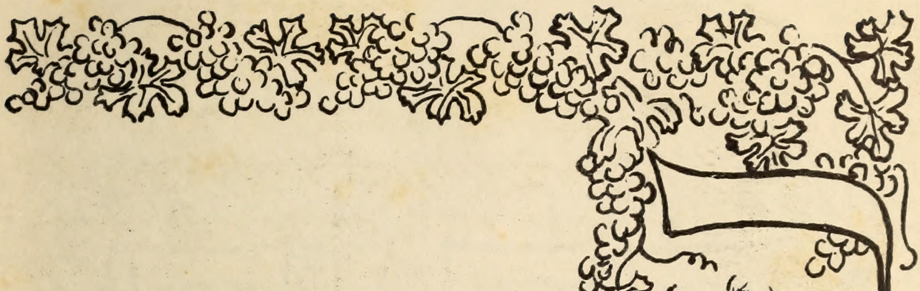
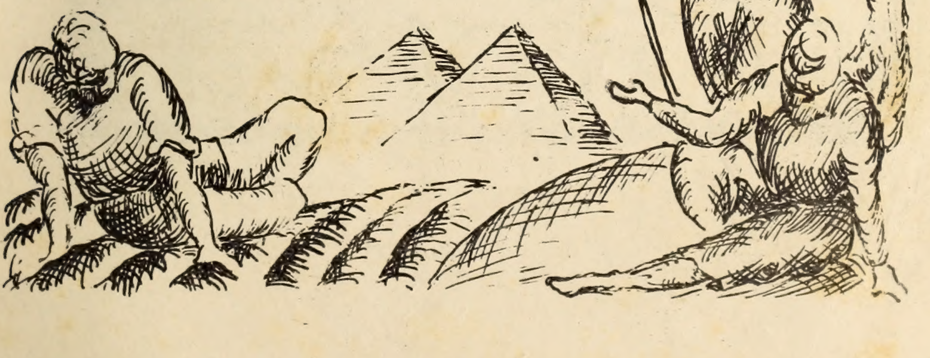

הגדה
של
פסח
התש"ז

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן
לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה
שָׁמוֹר אֶת חַג הָאָבִיב
זָכוֹר אֶת הַיּוֹם
אֲשֶׁר בּוֹ יְצָאתֶם

נבבם

דוֹבְרִים אֵלַי זֵרְעֵינוּ ✿ בְּמַעֲנִית לְבָב
וְיוֹם יַגִּיעַ וְהָיִינוּ ✿ לְשִׁבֳּלֵי זָהָב ✿
וְיֶלֶד דַּרְךָ יָבוֹא אֵלַיִךְ ✿ פִּרְחֵי דָגָן
לְבוּז ✿ וְהֵלֶךְ דַּל בִּמְלִילוֹתַיִךְ ✿ רַעֲבוֹנוֹ
יְשַׁבֵּר ✿ חֹרֵשׁ חוֹרֵשׁ וְזֹרַע זוֹרֵעַ ✿
בְּמַעֲנִית הַלֵּב ✿ וּבוֹאוֹ בוֹאוֹ זָר
וָרֵעַ ✿ לְחַג קָצִיר קָרֵב ✿

דבר

אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם: כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם
אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר
רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן:

ראבך

אֲמַלְלֵנוּ כַּעֲמַל הַמְּמַלְלִים ✿ כָּל
אִישׁ יָבִיא כְּעֹמֶר אֲלֻמּוֹת ✿
גָּדִישׁ דָּגָן יָקוּם לְתַלְפִּיּוֹת ✿
וְשִׁבֳּלָיו פְּנִימָה ✿ פְּנִימָה
הַשִּׁבֳּלִים.

מַה־יָּפִית הָאָבִיב
בַּשָּׂדֶה בְּבֹא רוּחוֹ
הַצִּיצִים יִפְרְחוּ
צַהֲלַת חַיִּים סָבִיב
מַה־יָּפִית הָאָבִיב
מַה־נָּעַמְתְּ הָאָבִיב

מַה יָּפִית הָעוֹלָם
יָם דָּגָן פָּתוּחַ
יַךְ גַּלִּים בְּרוּחַ
וּמְאִירִים פְּנֵי הָאֲגַם
מַה יָּפִית הָעוֹלָם
מַה נָּעַמְתְּ הָעוֹלָם

מַה יָּפִית בֹּקֶר אוֹר
כָּל עָנָף כָּל עֵשֶׂב
יַעַטְ מִטַּל הַכֶּסֶף
יִשְׁתּוּ טַל יָפִיצוּ מֹר
מַה יָּפִית בֹּקֶר אוֹר
מַה נָּעַמְתְּ בֹּקֶר אוֹר.

כֻּתֳּנוֹת פַּסִּים לָבַשׁ הַגָּן
וּכְסוּת רִקְמָה מַדֵּי דִשְׁאוֹ
וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ עָטָה כָּל עֵץ
וּלְכָל עַיִן הֶרְאָה פִּלְאוֹ
וּלְכָל צִיץ חָדָשׁ לִזְמַן חָדָשׁ
יָצָא שׂוֹחֵק לִקְרַאת בּוֹאוֹ
אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשָׁן עוֹבֵר
מֶלֶךְ עַל כָּל הוֹרַם כִּסְאוֹ
יָצָא מִבֵּין מִשְׁמַר עָלָיו
וַיְשַׁנֶּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ
מִי לֹא יִשְׁתֶּה יֵינוֹ עָלָיו
הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ.

טל
תן לרצות
ארצך שיתנו
ברכה בדיצך
רב דגן ותירוש
בהפריצך קומם
עיר בה חפצך
צוה שנה טובה
ומעטרת פרי הארץ
לגאון ולתפארת
עיר כסכה
נותרת שומה
בידך עטרת
בטל

הִנָּךְ יָפָה

רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ
יוֹנִים לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה
לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ

הוֹי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי
הוֹי קוּמִי לָךְ יָפָתִי הוֹי
קוּמִי לָךְ וּלְכִי לָךְ כִּי
הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם
חָלַף הָלַךְ לוֹ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ
בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ הַתְּאֵנָה חָנְטָה
פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר
נָתְנוּ רֵיחַ הוֹי קוּמִי לָךְ

מַה דּוֹדֵךְ

מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם
דָּגוּל מֵרְבָבָה
רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז
קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים
שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב
עֵינָיו כְּיוֹנִים
עַל אֲפִיקֵי מָיִם
רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב

מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
הַיָּפָה בַּנָּשִׁים

כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רוֹעֶה
צֹאנוֹ שֶׁל יִתְרוֹ בַּמִּדְבָּר
בָּרַח מִמֶּנּוּ גְּדִי וְרָץ אַחֲרָיו
עַד שֶׁהִגִּיעַ לְחָסוּת. נִזְדַּמְּנָה
לוֹ בְּרֵיכָה שֶׁל מַיִם וְעָמַד
הַגְּדִי לִשְׁתּוֹת. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ
מֹשֶׁה אֶצְלוֹ אָמַר: אֲנִי לֹא
הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁרָץ הָיִיתָ
מִפְּנֵי צָמָא עָיֵף אַתָּה. הִרְכִּיבוֹ
עַל כְּתֵפוֹ וְהָיָה מְהַלֵּךְ. אָמַר
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יֵשׁ לְךָ
רַחֲמִים לִנְהוֹג צֹאנוֹ שֶׁל
בָּשָׂר וָדָם כָּךְ חַיֶּיךָ אַתָּה
תִּרְעֶה צֹאנִי יִשְׂרָאֵל.

הִנֵּה אֲחַלְּלָה בַּחֲלִילִי בִּדְמָמַת לֵילִי, יִשְׁמַע אָדָם יַקְשִׁיב
הַצֹּאן, לָמָּה הַשִּׁיר לָזֶה הָרוֹעֶה? מִנִּי עֵדֶר תָּעָה גְּדִי, לֹא בִּכְדִי,
לֹא בִּכְדִי, וַיָּבֹא אֶל אָהֳלִי, בְּבוֹאִי אֶל פָּעֳלִי, רֹאשׁ חֵיקִי בַּלָּאט הַגְּדִי,
בִּיתְרִי, וּבִיתְרִי חוּסָה נָא הַגִּידָה אֶת הֲיֵשׁ מָקוֹם לִגְדִי מִדָּה.

היתה רוח אחרת, גבהו שמי השמים,
ויגלו מרחקים בהירים רחבי ידים -
על ההר עומדות רגלי האביב!
על המגרש עם שמש אדים חמים משתטחים,
מן העצים הרטבים קטורי ציצים מתפתחים
היתה רוח אחרת מסביב.
עוד לא פרצו הנגהות, אין עוד צלצלי תרועה -
מאליה תתפשט שירה זכה וצנועה,
אורות רבים כמו בוקעים ועולים -
חבו כמעט! והתפרץ עז החיים החתומים,
יציץ פתאום ויתגל כל עזוז העלומים,
כל תחות הפרים, הגדולים!

לקראת אביב נרון בקול
נכה בתף נרבה מחול
תשיש נשמת כל חי
אשר זרע יגיל ישיר
כי בא קרב מועד קציר
גמל יבול שדי
גמל יבול שדי.

לקראת אביב היטיבו רנן
אדם וניר כרים וצאן
כי בר מלאו שדות
לקול חליל רועים עלז
ישמח העדר על הגז
ישא רגליו ירקד
ישא רגליו ירקד.

הא לחמא

עניא די אכלו אבהתנא
בארעא דמצרים כל דכפין
ייתי ויכול כל דצריך
ייתי ויפסח השתא
עבדי לשנה הבאה בני חורין

מה נשתנה

הלילה הזה מכל הלילות
שבכל הלילות אנו אוכלים
חמץ ומצה הלילה הזה כלו
מצה שבכל הלילות אנו אוכלים
שאר ירקות הלילה הזה מרור.

עבדים היינו

לפרעה
במצרים
ויוציאנו
יי אלהינו
משם ביד
חזקה
ובזרוע
נטויה ואלו
לא הוציא
הקדוש
ברוך הוא

את אבותינו
ממצרים
הרי אנו
ובנינו ובני
בנינו
משעבדים
היינו
לפרעה
במצרים
ואפילו
כלנו חכמים

כלנו נבונים כלנו זקנים כלנו יודעים
את התורה מצוה עלינו לספר
ביציאת מצרים וכל המרבה לספר
ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

ידע

תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל.

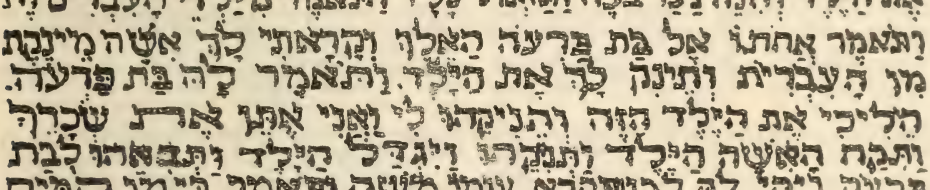
והיא

שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

ויּלך איש מבית לוי ויקח את בת לוי ותהר האשה ותלד בן
ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. ולא יכלה עוד הצפינו
ותקח לו תבת גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם
בסוף על שפת היאר. ותתצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו. ותרד בת
פרעה לרחץ על היאר ונערתיה הלכת על יד היאר ותרא את
התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה. ותפתח ותראהו
את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה.
ותאמר אחתו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת
מן העברית ותינק לך את הילד. ותאמר לה בת פרעה.
היליכי את הילד הזה והניקהו לי ואני אתן את שכרך
ותקח האשה הילד ותניקהו ויגדל הילד ותבאהו לבת
פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים
משיתהו.

ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא
בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו. ויפן כה וכה
וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול. ויצא ביום
השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה
תכה רעך. ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני

אתה אמר כאשר הרגת את המצרי ויירא משה ויאמר אכן
נודע הדבר. וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרג את משה
ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין.
ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את הצאן
אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חרבה. וירא מלאך יהוה
אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה
איננו אכל. ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה
מדוע לא יבער הסנה. וירא יהוה כי סר לראות ויקרא אליו
אלהים מתוך הסנה ויאמר: משה משה ויאמר: הנני. ויאמר: אל
תקרב הלם של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד
עליו אדמת קדש הוא. ויאמר יהוה: ראה ראיתי את עני עמי
אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי. וארד להצילו מיד
מצרים ולהעלתו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל
ארץ זבת חלב ודבש. ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא
את עמי בני ישראל ממצרים. ויקח משה את אשתו ואת בניו
וישב ארצה מצרים. ויגד משה לאהרן את כל דברי יהוה אשר
שלחו. וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל וידבר אהרן את
כל הדברים אשר דבר יהוה אל משה ויאמן העם ויקדו וישתחוו ואחר באו
משה ואהרן ויאמרו אל פרעה: כה אמר יהוה אלהי ישראל שלח את עמי.

ויאמר פרעה: לא ידעתי את יהוה וגם את ישראל לא אשלח
ויאמר יהוה אל משה: עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי
ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו. ויהי בחצי הלילה
ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על
כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור ויקם פרעה ויקרא למשה ולאהרן
לילה ויאמר: קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל.

היום אתם יוצאים בחדש האביב

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז היתה
יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור ההרים רקדו כאילים גבעות כבני
צאן. מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור ההרים תרקדו
כאילים גבעות כבני צאן מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל מִי
שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ
בְּפֶסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ וְאֵלּוּ הֵן:

פסח
מצה מרור

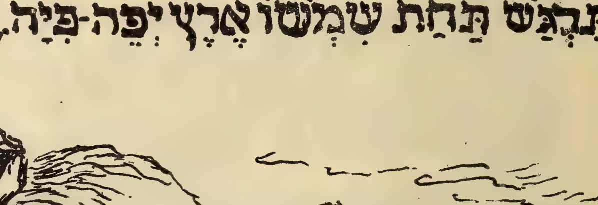

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִין בִּזְמַן שֶׁבֵּית
הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם עַל שׁוּם מָה: עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ
בְּמִצְרַיִם. מַצָּה זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם
מָה: עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ
לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם. מָרוֹר
זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה: עַל שׁוּם
שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.

קומו תועי מדבר צאו מתוך השממה.
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה
רב לכם לנוע, לנוד בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה רחבה
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים -
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.
אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים
שבעבדותם מתו - נפסח על החללים
ירקבו בקלונם סרוחים על צרותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם,
ימתק למו חלומם, רב בצלים, שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

קוּמוּ אֵפוֹא נֻדָּדִים! עִזְבוּ אֶת הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל יַעַל קוֹלְכֶם, דִּרְכוּ עַז בִּדְמָמָה!
פֶּן צַעַדְכֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וְנִרְדָּמָיו -
אִישׁ וְאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו!
אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלֹהַּ דֹּבֵר:
"לֵךְ! הַיּוֹם אֶל אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עֹבֵר!
לֹא! לֹא לֶחֶם קְלֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם -
לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכַל פְּרִי עֲמַל יָדַיִם!
לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים -
בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!
כִּי מִלְּבַד הַמִּדְבָּר תַּחַת הַשָּׁמַיִם,
עוֹד לֶאֱלֹהַּ עוֹלָם גָּדוֹל רְחַב יָדַיִם.
וּמִלְּבַד יְלֵל הַיְשִׁימוֹן דְּמִי הַצִּיָּה -
תִּרְגַּשׁ תַּחַת שִׁמְשׁוֹ אֶרֶץ יְפֵה-פִיָּה„

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו
כאלו הוא יצא ממצרים שנאמר והגדת לבנך
ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי׳ בצאתי
ממצרים לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש
ברוך הוא אלא אף אותנו גאל עמהם
שנאמר ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו
לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו:

ברוך אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים
והגיענו ללילה הזה לאכל בו מצה ומרור כן
יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים
לקראתנו בשלום שמחים בבנין וששים בעבודה
ונשיר שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו.

עַל הֶהָרִים שְׂאוּ קוֹלְכֶם שִׁיר חָדָשׁ
גְּבָעוֹת יִמְחֲאוּ כַּף שִׁיר חָדָשׁ
בַּת עַמִּי עוּרִי הִתְעוֹרְרִי
פִּצְחִי רִנָּה וָשִׁיר
עָלֹה נַעֲלֶה אֶל הַר צִיּוֹן נַעֲלֶה
בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה נַעֲלֶה
בְּקוֹל תְּרוּעָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שִׁיר חָדָשׁ
בִּמְצִלְתַּיִם וּבְתֻפִּים שִׁיר חָדָשׁ

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ

עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ
וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ
לֹא קָרָאוּ כִּי אָכַל אֶת
יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ.
שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן
אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם. תִּרְדֹּף בְּאַף
וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְיָ׃

וְגָדוֹל הַתֹּהוּ מִסָּבִיב וְנוֹרָא מִסָּבִיב
הַתֹּהוּ וְאֶפֶס מִפְלָט וְכִי נְשַׁוַּע
בַּחֹשֶׁךְ וְכִי נִתְפַּלֵּל אֹזֶן מִי תִשְׁמַע
וְאִם קִלְלַת אֱלֹהִים אַכְזָרִיָּה נְקַלֵּל
עַל רֹאשׁ מִי תָּחוּל וְכִי נַחֲרֹק שֵׁן
וְאֶגְרֹף זַעַם נִקְפֹּץ. עַל קָדְקֹד מִי
יִנְחַת אֶת כֻּלָּם יְבַלַּע הַתֹּהוּ:
יִשָּׂא הָרוּחַ וְכַאֲשֶׁר יֹאבְדוּ
יֹאבֵדוּ וְאֵין דֶּרֶךְ עוֹד וְאָזְלַת
יָד וּמִשְׁעָן אַיִן וְהַשָּׁמַיִם
מִתְרִישִׁים:

סָבִיב גַּלִּים הַזּוֹעֲמִים סָבִיב רוּחוֹת הַסּוֹעֲרוֹת
קוֹלוֹת יִתֵּן הָרוֹעֲמִים וְשַׁלְהָבוֹת הַבּוֹעֲרוֹת
מַה דַּל מַהֲלַל חֶלְקֵנוּ וּמִי יְרַחֲמֵנוּ:

הַלֵּב הוֹמֶה חָרֵד יֶתֶר
אֶל מוּל עוֹלָם אוֹיֵב וָזָר

יכונסו

לארץ התועים בלב ים ותנאבקים עם גלי היאוש
והאימה אל יפקרו לסכנות הימים כל אלה אשר שום
חוף בעולם לא יקבלם בלתי אם חוף ארצם. אם
תועות עתה אניות בלב ים ובהן פליטים יהודיים
יכונסו אל הארץ אל ארץ ביתם הלאומי ויהיו אתנו.
יעבור עליהם את אשר יעבור עלינו ויהיו אתנו יהיו
מוגנים אתנו ויגנו אתנו כי פה מקומם.
על פני הימים נטושים נושאי הדגל של צרת יהודים.
הללו לא יתנו לשערי הארץ שיסגרו לא יתנו למצפון
העולם שירגע. הפליט היהודי יוצא בראש המערכה
וכלנו חיבים לצאת בצבאותיו.

בא הפליט

בא המבשר. הוא בא-ובגדיו לא קרוע, וראשו לא זרוע אפר:
הוא בא. ואתו נכנסו מיליוני צללים. ואתו פסעה שיירה
ארוכה של טבועים, מעונים וקדושים. והם, הם אשר דיברו
מתוך גרוננו. ואנחנו הקשבנו. לא, לא אנחנו הקשבנו הקשיבו
בדמנו דורות, דורות רחוקים שחלפו ודורות שיבואו.—
זכור נזכור לעולם. לעולמי עולמים. אבותינו שטובחו אמותינו
שעונו, אחיותינו ואחינו שחונקו, עוללינו שנשרפו חיים.
זכור ונזכור ולא נשכח.

והוא הביא את דבר גיבורי ישראל האחרונים במרתשך
גיטאות. את לחישתם האחרונה. את אנחתם האחרונה
שלא הגיעה.- גבורת ישראל נואשה. חלוצי ישראל
שיצאו "...בסך לקדם את פני המלכה..." חלוצי ישראל
שרצו להציל את העם ולתת לו מולדת-והם הצל הצילו
את כבודו ונתנו לו את זר הקוצים של תפארת גבורה.
אנחנו את בגדינו לא קרענו. על ראשינו לא פזרנו אפר.
אנחנו את שבועתנו נשבענו בדמע ואלם. כל שעת חיים
כל רגע-קודש, קודש להצלה. להצלת אחרונים.

קראו

זאת בגוים קדשו מלחמה
יגשו יעלו כל אנשי המלחמה
כתו אתיכם לחרבות
ומזמרתיכם לרמחים
החלש יאמר גבור אני
ונקיתי דמם לא נקיתי
ויהוה שכן בציון

בעת

רצון עניתיך
וביום ישועה עזרתיך
ואצרך ואתנך לברית עם
להקים ארץ
להנחיל נחלות שממות
לאמר לאסורים: צאו
לאשר בחשך: הגלו!

וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ
ואעבר עליך ואראך מתבוססת
בדמיך ואמר לך בדמיך חיי

אל תירא

כי גאלתיך קראתי בשמך לי
אתה כי תעבור במים אתך אני
ובנהרות לא ישטפוך כי תלך
במו אש לא תכוה ולהבה
לא תבער בך
אל תירא כי אתך אני ממזרח
אביא זרעך וממערב
אקבצך אמר לצפון תני
ולתימן אל תכלאי הביאי בני
מרחוק ובנותי מקצה הארץ
אל תירא עבדי יעקב וישרון
בחרתי בו כי אצק מים על צמא
ונוזלים על יבשה אצק רוחי
על זרעך וברכתי על צאצאיך
וצמחו בבין חציר כערבים
על יבלי מים

על הר גבה

עלי לך מבשרת ציון
הרימי בכח קולך
מבשרת ירושלים
הרימי אל תיראי
אמרי לערי יהודה
הנה אלהיכם.

הנה

ימים באים נאם ה' ולא יאמרו
עוד חי ה' אשר העלה את בני
ישראל מארץ מצרים כי אם
חי ה' אשר העלה ואשר הביא
את זרע בית ישראל מארץ
צפונה ומכל הארצות אשר
הדחתים שם לא שתעקר
יציאת מצרים ממקומה אלא
שתהא שעבוד מלכיות עקר
ויציאת מצרים טפל לו. וכן
הוא אומר אל תזכרו ראשונות
זו שעבוד מלכיות וקדמוניות
אל תתבוננו זו יציאת מצרים הנני
עושה חדשה עתה תצמח. תנא רב
יוסף זו מלחמת גוג ומגוג. משל
למה הדבר דומה: לאדם שהיה
מהלך בדרך ופגע בו זאב ונצל
ממנו והיה מספר והולך מעשה
זאב. פגע בו ארי ונצל ממנו
והיה מספר והולך מעשה ארי.
פגע בו נחש ונצל שכח מעשה
שניהם והיה מספר והולך מעשה
נחש. אף כך ישראל צרות אחרונות
משכחות את הראשונות:

שנה

שמלך המשיח נגלה בה כל מלכי אמות העולם מתגרים זה בזה וכל אמות העולם מתרעשות ומתבהלות ונופלות על פניהן ואוחזים אותן צירים כצירי יולדה. וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים: להיכן נלך ולהיכן נבוא. אומר להם: בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם מפני מה אתם מתיראים. אל תיראו הגיע זמן גאלתכם. ולא כגאלה ראשונה גאלה אחרונה. גאלה ראשונה היה להם צער ושעבוד מלכיות אחריה אבל גאלה אחרונה אין צער ושעבוד מלכיות אחריה.

בשעה שהקדוש ברוך הוא גואל את ישראל קדם שלשה ימים שיבוא משיח בא אליהו ועומד על הרי ישראל ובוכה ומספיד עליהם ואומר: הרי ארץ ישראל עד מתי אתם עומדים בחרב ציה ושממה. וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו ואחר כך אומר להם: בא שלום לעולם.

אליהו הנביא אליהו התשבי
אליהו הגלעדי במהרה יבא
אלינו עם משיח בן דוד.

היתה עלי יד יהוה ויוציאני ברוח יהוה
ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות
והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות מאד
על פני הבקעה והנה יבשות מאד ויאמר אלי:
בן־אדם התחיינה העצמות האלה ואמר:
אדני יהוה אתה ידעת ויאמר אלי: הנבא
על העצמות האלה ואמרת אליהם: העצמות
היבשות שמעו דבר־יהוה. כה אמר אדני
יהוה לעצמות האלה הנה אני מביא בכם
רוח וחייתם. ונתתי עליכם גידים והעלתי
עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם
רוח וחייתם כי אני יהוה. ונבאתי כאשר צויתי
ויהי קול כהנבאי והנה רעש ותקרבו עצמות
עצם אל עצמו. וראיתי והנה עליהם גידים
ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה
ורוח אין בהם. ויאמר אלי: הנבא אל הרוח
כה אמר אדני יהוה: מארבע רוחות באי
הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו. והנבאתי
כאשר צוני ותבוא בהם רוח ויחיו ויעמדו
על רגליהם חיל גדול מאד מאד:
ויאמר אלי: בן אדם העצמות
האלה כל בית ישראל המה. הנה
אומרים: יבשו עצמותינו ואבדה
תקותנו נגזרנו לנו. לכן הנבא ואמרת
אליהם: כה אמר אדני יהוה: הנה
אני פותח את קברותיכם והעלתי
אתכם מקברותיכם עמי והבאתי
אתכם אל אדמת ישראל
וידעתם כי אני יהוה בפתחי את
קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם
עמי. ונתתי רוחי בכם וחייתם
והנחתי אתכם על אדמתכם.

אודך כי עניתני
ותהי לי לישועה
אבן מאסו הבונים
היתה לראש פנה

מאת יי היתה זאת
היא נפלאת בעינינו
זה היום עשה יי
נגילה ונשמחה בו.

ויהיה

באחרית הימים נכון יהיה
הר בית יהוה בראש ההרים
ונשא מגבעות ונהרו אליו
כל הגוים והלכו עמים רבים
ואמרו: לכו ונעלה אל הר
יהוה אל בית אלהי יעקב.
ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו:
כי מציון תצא תורה ודבר
יהוה מירושלם ושפט בין
הגוים והוכיח לעמים רבים
וכתתו חרבותם לאתים
וחניתותיהם למזמרות.
לא ישא גוי אל גוי חרב
ולא ילמדו עוד מלחמה.

הנה
ימים באים נאם יהוה ונגש
חורש בקוצר ודרך ענבים
במשך הזרע והטיפו ההרים
עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה.
ושבתי את שבות עמי ישראל
ובנו ערים נשמות וישבו
ונטעו כרמים ושתו את יינם
ועשו גנות ואכלו את פריהם
ונטעתים על אדמתם ולא
ינתשו עוד מעל אדמתם
אשר נתתי להם.

אדיר במלוכה

בחור כהלכה גדודיו יאמרו לו:
דגול במלוכה הדור כהלכה ותיקיו יאמרו לו:
ענו במלוכה פודה כהלכה צדיקיו יאמרו לו:
תקיף במלוכה תומך כהלכה תמימיו יאמרו לו:

לך ולך לך כי לך
לך יי הממלכה
כי לו נאה
כי לו יאה

אחד

מי יודע - אחד אני יודע:
אחד אלהינו שבשמים ובארץ
שנים מי יודע: שני לוחות הברית
שלשה מי יודע: שלשה אבות
ארבע מי יודע: ארבע אמהות
חמשה מי יודע: חמשה חומשי תורה
ששה מי יודע: ששה סדרי משנה
שבעה מי יודע: שבעה ימי שבתא
שמונה מי יודע: שמונה ימי מילה
תשעה מי יודע: תשעה ירחי לידה
עשרה מי יודע: עשרה דבריא
אחד עשר מי יודע: אחד עשר כוכביא
שנים עשר מי יודע: שנים עשר שבטיא
שלשה עשר מי יודע: שלשה עשר מדיא

חַד גַּדְיָא

דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי
וְאָתָא שׁוּנְרָא וְאָכַל לְגַדְיָא
וְאָתָא כַּלְבָּא וְאָכַל לְשׁוּנְרָא
וְאָתָא חוּטְרָא וְהִכָּה לְכַלְבָּא
וְאָתָא נוּרָא וְשָׂרַף לְחוּטְרָא
וְאָתָא מַיָּא וְכָבָה לְנוּרָא
וְאָתָא תוֹרָא וְשָׁתָה לְמַיָּא
וְאָתָא הַשּׁוֹחֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא
וְאָתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט
וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת

גבעת ברנר

דפוס ה. לנגר תל-אביב